

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Економічний факультет

Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан економічного факультету
А. Д. Діброва

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри організації
підприємництва та біржової діяльності
Протокол №6 від 14 травня 2020 р.
Завідувач кафедри
М.М. Ільчук

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ**

“ОСНОВИ БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”

Спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Освітня програма Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

ОС бакалавр

Форма навчання денна/заочна

Факультет – економічний

Розробник: к.е.н., професор Солодкий М.О., к.е.н., доц. Яворська В.О.

КИЇВ-2020

1.Опис навчальної дисципліни
«ОСНОВИ БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь		
Галузь знань	07 Управління та адміністрування	
Спеціальність	076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	
Освітня програма	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	
Освітній ступінь	Бакалавр	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Курсове проектування	+	
Кількість змістовних модулів	2	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форми навчання		
	Денна	Заочна
Рік підготовки (курс)	2	2
Семестр	3	1
Лекційні заняття	30	2
Семінарські, практичні заняття	30	
Самостійна робота	90	
Кількість тижневих аудиторних годин	4	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна “Основи біржової діяльності” вивчає механізм організації і технології здійснення біржової діяльності товарних бірж в нашій країні та в країнах з ринковою економікою.

Мета вивчення курсу – формування у майбутнього фахівця теоретичних основ та практичних навиків з біржової діяльності та ефективного використання біржових операцій в своїй майбутній діяльності.

1. Завдання курсу:

- формування у студентів знань з організації біржової діяльності;
- набуття практичних навичок з: організації торгівлі на біржі товарами, цінними паперами, валютою; організації взаємовідносин з брокерськими конторами; використання біржової інформації для організації високоефективного виробництва та збуту сільськогосподарської продукції.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні знати:

- сутність біржової діяльності;
- нормативно-правову базу та систему регулювання біржової діяльності;
- принципи організаційної діяльності бірж та механізм їх функціонування;
- особливості організації брокерської діяльності;
- технологію здійснення біржових операцій;
- економічний механізм біржової торгівлі.

На підставі отриманих знань студент повинен вміти:

- вільно користуватись біржовою інформацією для здійснення біржових операцій;
- організовувати взаємовідносини підприємства з біржами та брокерськими конторами;
- організувати високоефективну реалізацію сільськогосподарської продукції використовуючи біржові механізми;
- здійснювати біржові операції для управління ціновими ризиками;
- хеджування на біржових ринках для страхування фінансових ризиків, пов'язаних зі змінами цін при виробництві та реалізації продукції агропромислового комплексу.

3. Програма та структура навчальної дисципліни «Основи біржової діяльності»

№	Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин											
		денна форма						заочна форма					
		усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	с	п	інд	с.р.		л	с	п	інд	с.р.
Змістовний модуль 1													
Теоретичні засади організації біржової діяльності													
1.	Теоретичні засади біржової діяльності	14	2	2			10						
2.	Міжнародні біржі деривативів	9	4	4			5						
3.	Організаційні засади біржової діяльності	14	2		2		10						
4.	Регулювання біржової діяльності	14	2		2		10						
5	Технологічні засади біржової торгівлі	9	2		2		5						
6	Брокерська діяльність	14	2		2		10						
Змістовний модуль 2													
Технології ф'ючерсної торгівлі													
7.	Ф'ючерсний контракт	9	4		4		5						
8.	Клірингова палата	9	2		2		5						
9.	Маржові розрахунки	14	2		2		10						
10.	Основи хеджування	9	2		2		5						

11.	Стратегії хеджування на с.г.ринках	9	2		2		5						
12.	Біржова спекуляція	9	2		2		5						
13.	Спекулятивні стратегії	9	2		2		5						
Усього годин		150	30	6	24		90		2				

4. Теми семінарських занять

№	Назва теми
1	Теоретичні засади біржової діяльності-2год
2	Тенденції міжнародних бірж деривативів-4год
	Всього – 6 год

5. Теми практичних занять

№	Назва теми
1	Організаційні засади біржової діяльності-2год
2	Регулювання біржової діяльності-2год
3	Технологічні засади біржової торгівлі-2год
4	Брокерська діяльність-2год
5	Ф'ючерсний контракт -4год
6	Клірингова палата-2год
7	Маржові розрахунки-2год
8	Основи хеджування -2год
9	Стратегії хеджування на с.г.ринках-2год
10	Біржова спекуляція. -2год
11	Спекулятивні стратегії-2год
	Всього – 24 год

6. Контрольні питання для засвоєння знань студентів

1. Основні форми оптової торгівлі.
2. Характерні риси біржової діяльності.
3. Економічна сутність біржової діяльності.
4. Історія виникнення біржової діяльності.
5. Етапи розвитку біржової діяльності в Україні.

6. Сучасний стан біржової діяльності у світі.
7. Міжнародні біржові центри.
8. Формування національного біржового ринку.
9. Одеська, Миколаївська та Київська біржі.
10. Регулювання біржової діяльності.
11. Моделі регулювання біржової діяльності.
12. Закон «Про товарну біржу».
13. Товарна біржа та її характерні риси.
14. Фондова біржа.
15. Біржові товари та їх класифікація.
16. Види та характеристика біржових угод.
17. Організація біржової торгівлі.
18. Технології біржової торгівлі.
19. Механізм біржової діяльності.
20. Біржа – класичний інститут ринкової економіки.
21. Правила біржової торгівлі.
22. Біржові котирування.
23. Біржове ціноутворення.
24. Глибина, ширина та опірність ринку.
25. Види аукціонів у біржовій діяльності.
26. Види біржових учасників.
27. Послідовність біржових операцій.
28. Інтернет-трейдинг.
29. Посередники у біржовій діяльності.
30. Брокери та дилери.
31. Подвійний голосовий аукціон. Особливості.

32. Кліринг та особливості біржових розрахунків.
33. Електронізація біржових торгів.
34. Основні вимоги до біржових активів.
35. Класи біржових активів.
36. Цінні папери – біржовий товар.
37. Валютні курси – біржовий товар.
38. Аграрна продукція – біржовий актив.
39. Біржовий маркетинг.
40. Маркетингова політика на біржовому ринку.
41. Основи ф'ючерсної торгівлі.
42. Опціони.
43. Строкові біржові угоди.
44. Поняття хеджування.
45. Цінові ризики.
46. Управління ціновими ризиками у біржовій діяльності.
47. Хеджування при реалізації та збуті аграрної продукції.
48. Спекулянти на біржовому ринку.
49. Види спекулянтів.
50. Порівняння спекулятивних та хеджових стратегій.

7. Методи навчання

На практичних заняттях вирішуються ситуаційні завдання, для аналізу використовується аналітичні звіти світової федерації бірж, фондових бірж. Студенти залучаються до процесу біржових торгів. Індивідуальні завдання виконуються за кейс-методом, групи готують презентаційні та реферативні матеріали і завдання.

8. Форми контролю Екзамен

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Оцінювання здобувача вищої освіти відбувається згідно «Положення про екзамени та заліки в НУБіП України»

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

10. Методичне забезпечення

1. Електронне розміщення курсу на сайті НБУП України за посиланням: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3083>
2. Методичні вказівки для самостійного вивчення дисципліни «Основи біржової діяльності» / І.В.Охріменко. Київ.: АграрМедіаГруп, 2015. 20 с.
3. Методичні вказівки до проходження навчальної та виробничої практик з дисциплін «Основи біржової діяльності» та «Біржовий ринок» / [М.О.Солодкий, В.О.Яворська та ін.]. Київ: Компринт, 2015. 34 с.
4. Солодкий М.О., Яворська В.О. Методичні вказівки до написання курсових робіт з дисципліни "Біржова діяльність". Київ. ЦП Компринт, 2019 р. 55 с.

11. Рекомендовані джерела Основні

1. Солодкий М.О., Резнік Н.П., Яворська В.О. Основи біржової діяльності: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. М.О. Солодкого Київ: Компринт, 2017. 450 с.
2. Солодкий М.О. Біржовий товарний ринок: навчальний посібник/ М.О. Солодкий. Київ: Компринт, 2017. 576с.
3. Солодкий М.О., Яворська В.О. Міжнародні біржові ринки: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. М.О. Солодкого Київ: Компринт, 2019. 520 с.
4. Розвиток біржового ринку в умовах глобалізації/ М.О.Солодкий, В.О.Яворська, А.С. Кравченко. Київ: ЦП Компринт, 2016. 356с.

5. John Hull. Options, Futures and Other Derivative Securities. 9-edition- New Jersey, University of Toronto, Prentice Hall, Englewood Cliffs, 2016. 852p.

Додаткові

1. Брокерська діяльність: посібник / М.О. Солодкий, Т.Ю. Андросович, В.О. Яворська, Ю.В. Рубан Київ: ЦП Компринт 2013. 125 с.
2. Башинський І.А. Біржове право: навч. посіб. / Башинський І.А., Діденко С.В., Миронова В.О. Херсон: Чуєв С.М., 2014. 291 с.
3. Діброва А.Д., Рябченко О.О. Соціальні мережі – індикатор нелінійного аналізу для дослідження біржових ринків. Моніторинг біржового ринку. 2014. № 2 (21). С. 15-17.
4. Міжнародний фондовий ринок: навч. посіб.-практикум / [О.Є.Кузьмін та ін.]. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015. 334 с.
5. Основи біржової діяльності: посібник для студентів вищих навчальних закладів / М.О. Солодкий, С.А. Стасіневич, Т.Ю. Андросович. Київ: ВЦ НУБіП України, 2013. 210 с.
6. Опционы. Максимальная прибыль при заданном риске. Киев: Украинская биржа. 2014. 28 с.
7. Основы интернет-трейдинга. Киев: Украинская биржа. 2014. 34 с.
8. Основы срочного рынка. – Киев: Украинская биржа. 2014. 30 с.
9. Солодкий М.О. Біржовий ринок: навчальний посібник/ М.О. Солодкий. Київ: Аграрна освіта, 2010. 565с.
10. Солодкий М.О., Яворська В.О., Андронович Т.Ю. Розвиток біржового аграрного ринку: монографія. Київ: ЦП Компрінт, 2014. 341с.
11. Солодкий М.О. та ін, всього 5 авторів. Біржовий ринок: проблеми функціонування та тенденції інноваційного розвитку: Монографія. Київ: ЦП Компрінт, 2013. 215 с.
12. Яворська В.О. Механізм хеджування на біржовому товарному ринку. Приазовський економічний вісник. 2019. Випуск № 3(14)URL: <http://www.rev.kpu.zp.ua/vypusk-3-14>.
13. Яворська В.О., Солодкий М.О.Біржовий ринок в умовах глобалізації: стан та перспективи розвитку. Інфраструктура ринку. 2019. Випуск № 31. URL: <http://www.market-infr.od.ua/31-2019>.
14. Яворська В.О., Грінченко В., Листопад В. Розвиток міжнародних біржових ринків. Східна Європа. Економіка, бізнес та управління. Випуск № 6(23). URL: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua/index.php/2019>.
15. Фондовий ринок в Україні / Дегтярьова Н.В., Леонов Д.А., Січевлюк В.А. та ін. Київ.: УІРФР, 2015. 600 с.
16. Trading on Canadian Futures Markets. Fifth Edition by John E.Hore. Toronto, The Canadian Securities Institute, 2008. 196p.
17. Farming Futures. A guide to the agricultural commodity futures markets. -Cambridge, CHRISTOPHER PRIOR-WILLEARD, 2004. 126p.

12. Інформаційні ресурси

1. Аграрна біржа - agrex.gov.ua
2. Асоціація «Біржові та електронні майданчики» - aeaer.com.ua
3. Асоціація «Українські фондові торговці» - aust.com.ua
4. Блог компанії RockInvest. Навчання інвестуванню на фондових біржах США - <http://rockinvest.com.ua/blog>.
5. Київська міжнародна фондова біржа - kise.com.ua
6. Моніторинг біржового ринку (журнал) - memjournal.agrex.gov.ua.
7. Національний депозитарій України - csd.ua.
8. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку - nssmc.gov.ua
9. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг - dfp.gov.ua
10. Придніпровська фондова біржа - pse.com.ua
11. Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках - ausd.com.ua
12. Східно-Європейська фондова біржа - eese.com.ua
13. Українська асоціація інвестиційного бізнесу - uaib.com.ua
14. Українська біржа - ux.ua
15. Українська міжбанківська валютна біржа - uise.com.ua.
16. Українська міжнародна фондова біржа - uise.com.ua
17. Українська фондова біржа - ukrse.com.ua
18. Фондова біржа «ІННЕКС» - innex-group.com
19. Фондова біржа «Перспектива» - fbr.com.ua
20. Фондова біржа ПФТС - pfts.com.